

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 157-158 (1407-1408) • П'ятниця, 23 серпня 1996 року • Ціна договірна

...і постала світу наша держава

Можна згадати одвічне біблійське про те, що все колись мало свій початок. Кажуть, що слов'яни народжені передусім СЛОВОМ. Сьогодні хочеться додати — І ДІЛОМ. У слові Україна існувала вічно, ділом же завойовує собі місце у світовому товаристві лише нині.

(Закінчення на 9-й стор.).

Зустріч напередодні свята

Плановано приїзд парламентської делегації Японії на чолі з головою парламентської комісії з освіти, депутатом Палати представників Х. Янагісакі. В програмі — зустріч з Головою Верховної Ради України Олександром Морозом. На цю зустріч обидві сторони поклали великі сподівання. Перший в історії українсько-японських відносин візит парламентської делегації повинен започаткувати налагодження тісних міжпарламентських зв'язків.

1100 років тому вона вже була

Свято розпочнеться завтра, але вже на сьогоднішній день надійшло багато поздоровлень від керівників зарубіжних держав: П. Величності Королів Великобританії Елзабет II, Федерального президента ФРН Романа Герцога, Президента США Білла Клінтона. Президент Угорської Республіки Ариад Гюшп під час прийому, влаштованого в Будапешті поспівачем України, зазначив, що п'ята річниця незалежності України є надзвичайно важливою подією. «Правда, — продовжив президент, — я не впевнений, що не тільки п'ята річниця, бо, коли угорці 1100 років тому переходили через Київ, уже існувала ця держава».

Притання продовжують надходити.

Перший символ відродження нації

Вислів про те, що історію України неможливо читати без валер'янки і броду, з повним правом можна віднести до синьо-жовтого прапора. Майже через п'ять років після прийняття Акту про незалежність нарешті поставлено крапку в затяжних політичних баталіях навколо значення і зрозуміла не Верховна Рада, прийнявши нову Конституцію України. Варто лише згадати сплеск емоцій у сесійному залі під час обговорення статей Основного Закону, які стосувалися символіки, щоб зрозуміти, наскільки тернистим був шлях цього прапора навіть за часів демократизації суспільства. Та й у день проголошення незалежності він ще не мав статусу національного символу, хоча про синьо-жовтий стяг саме 24 серпня 1991 року вперше відверто почали говорити в залі засідань парламенту.

(Закінчення на 2-й стор.).

Права людини — головний злостуток

Лідям у конгресі США було значущо доповідь, присвячену 5-й річниці незалежності України, з якою виступили член комітету закордонних справ Палати представників Роберт Торнеллі. У своєму виступі він наголосив, що за 5

років Україна «досягла надзвичайного прогресу у боротьбі за побудову вільного і демократичного суспільства». «Як свідчать повідомлення ОБСЄ та інших організацій, — сказав Р. Торнеллі, — Україна має найкращі показники серед усіх колишніх радянських республік у сфері дотримання прав людини».

Здрастуй, малюк! І на тобі гроші

Банк «Україна» започаткував нову благодійну ініціативу «Здрастуй, малюк». Першим п'ятью киянам, які з'являться на світ 24 серпня 1996 року, відкрито спеціальні депозитні рахунки з благодійним вкладом 50 мільйонів карбованців на кожного. А баталії отримують ще оригінальний набір монет, випущений Національним банком до п'ятиріччя незалежності.

Міцніше за усмішку тримайся, шахтарю!

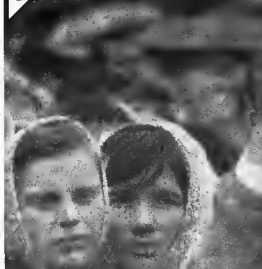
А що ще побажати людям чудової, героїчної професії в їхнє свято, та далі-бі не в чудовий для вугільної промисловості період? Відбувається злам тяжкої і болотний. Перебувають не просто організм вугільної промисловості на новий ринковий лад — уся країна перебуває в стані зми, пошуку, помилки і падіння. На кого спертися, кому поспаритися, коли всім нелегко?

(Закінчення на 2-й стор.).

5 запитань у день 5-річчя незалежності

- Наша анкета
1. Як змінилися за останні п'ять років Ваше життя, Ваші звички?
  2. Чи задоволені своєю працею? Про що жалкуєте? Що не вдається?
  3. Кажуть, нація — це коли тебе розуміють. Вас розуміють — домашні, друзі, товариші по партії, колеги, виборці?
  4. Працюєте в команді чи одноосібно?
  5. Ваш погляд у майбутнє:
    - коли закінчиться так звані перехідний період?
    - Ваше місце в політиці?

Відповіді читайте на сторінках газети.

Перший символ відродження нації

— Виходячи з традицій пошани до національних святих, — сказав він, — а також традицій боротьби за незалежну Українську соборну демократичну державу, пропонуємо атеїсти українських жовто-синіх проголосити національно-демократичного крила наполягали на своєму. Питання про атрибутку підтримав Іван Засць. Потім Роман Лубківський чіткіше сформулював необхідність підняття знамена.

ховаї Раді України Леонід Кравчук підтримав її, і пралор під оплески опозиції внесли до залу і встановили на підвищенні біля столу Президія. Так уперше жовтосиннє знамено легальним шляхом потрапило до залу законодавчого органу держави. І хоча тоді вважалося, що пралор біля підняття над куполом парламенту 24 серпня 1991 року, це не так. Це сталося через 10 днів, четвертого вересня. Тоді саме цього дня, а день п'ятнадцятого підняття синьо-жовтого прапора над будинком Верховної Ради, ми розповімо про деталі і драматизм утвердження нового і найпершого символу України.

Версії

Тризуб у космосі?..

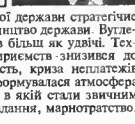
Працюючи над поглибленням своєї теорії, вивчаючи рух четвірки пла-

Кожний його елемент несе певну математично-астрономічну інформацію, прочитати яку зміг поки що лише суманний. Його креслення і виміри досить чітко доводять, що, зокрема, нижня пряма лінія тризуба і дві перпендикулярні їй прямі відображають співвідношення траєкторії руху відповідно до Землі і Сонця, а криві верхньої частини обох бокових «зубів» — фрагменти траєкторії Марса.

«Розкопати завали, навести елементарний порядок»

Тепер такому підходу кладається край. Іде на тонну вугілля. Працюєш, народе, одержуєш більшу фінансову підтримку. Іде кількість видобутих тонн — менше і, що за таких умов втрачають ґрунт п

них заходами як на рівні приватного, так і на державному до розпаду галузі, що становить комплекс України ка-

Дотація видається лише на вуглевидобуток — просторуєш, зменшуєш одержуваний дотації. Як під ногами ті, хто звик

Уряд, Мінвуглепром зі свого боку оцінили дії керівників місцевих органів влади, вугільних об'єднань і шахт, які за цих умов не лише виявили цілковиту неспроможність оволодіти ситуацією, але й своєю споглядальною позицією, по суті, заохочували організаторів страйку «тиснути на Київ».

**Міцніше
за усмішку
тримайся,
шахтарю!**

Каждий, та й мелішчина засвідчує, що за такої ситуації треба пересидіти, перебороти самих себе, перемогти переляк відчай. Адже жати не має прогледіти у нашому житті. Безпечніше, ніж в Україні, в Україні, депо. Виробничий план пір'яч перевищує об'єднані «Рівненськатрадиція», «Селідовагуліття». Особливо успішно працюють шахти «Росія», імені Засядя, «Кіровоградська», «Павлоградська» і Тернівська» (ВО «Павлоградугілля»), шахти «Красноармійська-Західна», «Комсомолець Донбасу», імені Засядя. На самостійній «Кіровоградській» імені Засядя план виконано на 145,6%. Майже як у «старі добрі часи»...

Та ні, часи нехай все-таки будуть нові і настрій — такою. А з ними — здоров'я і добробут у шахтарських сім'ях, чого від душі зичили у своїх вітаннях шахтарям нерівняки наші. А ми — привітаємося!

Тепер я менше сплю. І не жалкую

Хроніка
одного дня

Мирслова ЗАВЯЙКО,
президент АТ «ТІС»

1. Моє життя змінилося кардинально. За часів радянської влади я вія життя Обломова: працював «від і до», у вільний час лежав на канапі, дивився телевізор, чекав на свою зарплату. Приватну справу розпочав одразу ж, як з'явилася така можливість. Мою фірму зареєстрували 18 лютого 1991 року. А наступного дня пропонує «Львівська роза» і мейнуд думка: чи варто йти по документах? Розпочав з торгівлі, ніж займаюся будівництвом, і це ще не кінець мого задуму та ідей.

2. Тепер мій робочий день беззастовний, виходиш ді з календарем на збігівтася. І сплю я менше, але мам така життя подобається. Жалкую за тим, що одразу на поставив перед собою програму-максимум, як казуть, не брав бика за рог, а якщо до мети поступово і... пропустив момент. Можне було б досягти більшого.

3. Із взаєморозумінням ми складно. Сім'ї подобається наше нинішнє соціальне становище, але вони кождо б більше могли усього. Деякі друзі відійшли, бо ми опинилися на різних шляхах. Надто вже різні фірмоване становище приватних підприємців і так, хто працює на державних підприємствах. Нова справа — це, по суті, нове життя, нове оточення, нові приятелі, колеги, однодумці.

4. Працюю як керівник одноосібна, а інших працівників запрошую на роботу. Згод-

ний об'єднуватися з подібними підприємцями, але поки що поважаю передусім на самого себе. Шоправа, утворилося вже коло приятелів підприємців-однодумців, які починали одночасно з мною і тепер мають власні фірми. У цьому неформальному клубі бізнесменів кожний з нас знаходить підтримку, пораду, розуміння. Політично не замикаю, але підтримую матеріально партію, а також партію.

5. Мої мрії здатся, що цей «перехідний період» не завершиться ніколи. Мє виста мова покоління, яке не бачило «соціалізму». Завершиться він не раніше, аніж стану 20 — 30 відсотків населення України матимуть власність і ними не гомитимуть, мов волам. Тоді, коли могомодель не продукуватимуть цієї заради ідей. Ось зараз, наприклад, нещадно експлуатуються ідеї державності. В ім'я цієї ідеї (а не держави!) підприємці обирають податками, спонсують їх ховатися в тішові структури. Ті структури прокладають стежку до правоохоронних органів, до ападних структур і виходять замкнене коло. Підприємці звикають не платити податки, а йти замкнене коло важко відомоляється.

Колішні державні сьєта ми відзначили протестом, без дозволу приватних підприємств. До сьєта Незалежності зовсім інше ставлення. У галиччє політиці неможливо працювати, якщо немає ностальгії за минулим. Відзначити сьєту у колі друзів, які з оптимізмом дивляться в майбутнє.

24.08.1991

Василь ТЦГЛУК, «Голос України»

Невідоме про відомі сторінки історії

ЗВИЧАЙНО. Для того, щоб дізнатися про події далекого чи близького минулого, необхідно звернутися до допомогоро до архівних документів, погорати підписки періодичних видань. Однак те, що потрапило на сторінки офіційних протоколів, стенограм, є зазвичай і першаче, це являє, так би мовити, перший збірник «Ніч побаченого» за життя кожного з нас. Із збірок підготовки роботи, напружена праця і зіштовпування людських душ, драматичні ситуації. І коли слухачі учасників, здебільшого би, добре відомі події, останні постають зовсім в іншому світлі. Думаю, багато хто подивившись з цим, прочитавши публікації, є основні яких — розповіді, епізодичні уривки з життя і діяльності державних, народних депутатів України дев'яностого десятиліття Верховної Ради Юрія ГНАТКЕВИЧА та Анатолія ТКАЧУКА.

Незалежність завдяки путчу чи навпаки?

Після того, як у центрі Києва було демонтовано пам'ятник Леніну, деякі жартома почали говорити, що на цьому місці варто поставити монумент головному московському туристича. За жартом приховувався цілком серйозна, якусь й домінує думка про те, що Україна здобула незалежність завдяки неспадній спроби серйозного перетворення в Москві. Однак аналіз перебігу подій свідчить про протилежне — перетворення готували для того, щоб не виникнути Україні з імперії, не дати їй здобути незалежність, до якої ця держава йшла. Це підтверджує у своїй розповіді Юрій ГНАТКЕВИЧ.

«Першим кроком стала Декларація про Державний суверенітет України, проголошена Верховною Радою. В ній було закладено три беззастовні принципи. Іх розробники виходили з того, що, позбувшись ядерної зброї, буде легше вийти зі складу Союзу. Наступний крок — прийняти Закону «Про економічну самостійність України». Україна вперше заявила про свою прагнення на власність, що знаходиться на її території. Справжнім потрясінням для імперії стала спроба формування бюджету СРСР на 1991 рік. Україна заявила, що формування бюджету Союзу неможливо без її внеску. Уряд було доручено зробити розрахунок, скільки коштів треба на оборону, утримання зовнішніх відомств Союзу. Тоді ж позицію зайняла Росія. Як наслідок, СРСР почав перетворюватися на авторитарну маю. Розуміючи це, в Москві спільно почали готуватися до підписання Союзного договору, який став би новою, дещо розширеною версією договору про економічність».

Саме тема нового договору, який одержав назву ново-переговорного, стало головним навісний і літній 1991 року. Під Москвою, в Ново-Огарово, продовжувалися процесі переговорів, угоди. Переговори несли на вищому рівні. Туди час від часу відіслав Голова Верховної Ради Леонід Кравчук, його перший заступник Іван Плющ. Це той фаворит, як сказав Горбачов Іван Степанович: «Михайло Сергієвич, який Союз, ми мене відналяжеть», цитується скрізь і в одній.

Одніх треба було замикати на реалії життя, в тощиче на те, що мав більшість у парламенті УРСР. Зайти вихід з непрості ситуації з'явився Голова Верховної Ради України Леонід Кравчук.

Після закінчення робочого дня до мене підійшов народний депутат (нині голова Івано-Франківської області) історича і обласної ради) Степан Волкозавний. Він попросив мене о двадцятій годині бути в Львові, Мехоронія. Коли я прийшов, там вже були Іван Плющ, Юрій Юносович, Дмитро Павличко, Лево Лук'яненко, Степан Волкозавний, Володимир Філіпенко, Іван Драк, Михайло Голубев та інші депутати національно-демократичного крила парламенту.

Леонід Кравчук попросив нас перейти в інший кабінет, бо тут і спли мого вуха, і розмови про мету цих зборів. Потрібно було прийти до спільної думки з даєм просьбом. Перше сторується Край. Голова Верховної Ради попросив нашої підтримки в проголошенні автономії цієї республіки. Тоді питання, з чим буде Край, стало дуже гостро, потрібно було справитися на випередження.

Друга проблема — підписання нового Союзного договору. Леонід Мандаринчик пропонував, щоб, оскільки існує думка, що багато неможності у цьому документі, то він не кожд, підписавши його, знову втягнути народ на великі ризики чи якісь у новий ямар. Однак, якщо сьєта проголосують за підписання, то він змушений буде це зробити. Тому необхідно виробити тактику недопущення такого кроку.

Вирішувало напруженію кількохгодинної наради, дискусій, узгодження думок такої тактики було вироблено. По суті, ми мали можливість спостерігати на екранах телевізорів себе перебіг подій того часу. Більш мікрофонів найкраще було бачити протилежні оцінки.

Вони говорили не про відмову від підписання, а про важливість цього договору, необхідність його доопрацювання, внесення поправок і т.д. Виробилася тактика застереження з аргументів рішення дала беззастовно. Наступного дня було проголошено питання жвавлення Краю статусу автономії. Однак, якщо широкій загальне не знало, що за цим криється, то так рішення Верховної Ради і те, що передавало йому, не було секретом для спеуслуху. Тому і з'явилися події, які вивалили його були, передусім, тим, що в Москві чітко побачили: Україна обрала курс на незалежність. Отже сьогодні, казав, варто зробити неабияку поправку і розставити все на свої місця — не Україна здобула незалежність завдяки путчу, а навпаки, текучесті робили остинно спробу утримати нашу державу в імперському ярмі.

Картинка з життя

Учасники. Ліквідатори. Жертви

Верховна Рада. Ніч на 28 червня 1996 року. Народний депутат України Юрій Бузуват

«Я тільки не повернувся від журналіста. Вони сказали, що усім нам уже присвоєно почесне звання учасників конституційного процесу, адміністрації Президиума — алкайдатори Конституційного процесу, а ім — жертва конституційного процесу».

Добрі наміри могли залишитися на папері

Ранком, 24 серпня, коли розпочалися позачергові сьєси Верховної Ради УРСР дев'яностого десятиліття, разом з проектами постанов Президиума Верховної Ради всім було роздані і документи, які були підготовлені ініціативною групою народних обранців. В них йшлося про зборону конвенту, денонсацію Союзного договору від 1922 року, проголошення незалежності України, оголошення адміністративних кордонів України державними, подум денартизацію державного апарату і т.д. Всього ж було роздано 22 проекти постанов. Для переважної більшості депутатів було секретом хто є ці документи готував. Однак це добре знав і пам'ятає одні з керівників цієї групи Анатолій ТКАЧУК.

«Частина парламентаріїв, які належали до Народної Ради і знаходилися у серенній ді в Києві, вже 21 серпня зрозуміли, що нества мовити, який можна використати для остаточного утвердження незалежності України. Олександр Барабаш, Лево Лук'яненко, Іван Задків, Олександр Плющ, Василь Васильєв, Юрій Костенко, я те ж Київське депутати утворили ініціативну групу з метою підготовки відповідних проектів постанов, які вирішили подати на розгляд позачергові сьєси Верховної Ради. Працювали по напрямку. До 3—4 годин ранку документи розмовували на позиченому ксероксі. Палеру на виставлені, тому урешті рішави навіш. До початку пленарного засідання на вистигли розмовити 22 проекти з 28 підготовлених, розподілити, так би мовити, і ролі, хто який документ має обстоювати, аргументувати».

Однак проект сьєти виявився не таким, як собі його уявляли ініціатори проголошення незалежності України. Вспочали рватися до мікрофонів, говорити кому що на думку спаде.

Тоді ми, члени Народної Ради, вирішили під час перерви зібратися на третьому поверсі для узгодження своїх позицій. Етапкох биш члени краї. Народні депутати Черновил, Колішчак, Іван Плющ, Іван Задків, Олександр Плющ, Василь Васильєв, Юрій Костенко, я те ж Київське депутати утворили ініціативну групу з метою підготовки відповідних проектів постанов, які вирішили подати на розгляд позачергові сьєси Верховної Ради. Працювали по напрямку. До 3—4 годин ранку документи розмовували на позиченому ксероксі. Палеру на виставлені, тому урешті рішави навіш. До початку пленарного засідання на вистигли розмовити 22 проекти з 28 підготовлених, розподілити, так би мовити, і ролі, хто який документ має обстоювати, аргументувати».

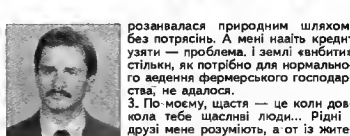
Звичайно, 24 серпня не вдалося проголосувати всім запропонованим проектам. Іх обговорювання виволожило же загальних днів. Але зроблено було найважливіше — проголосовано Акт про державу незалежності України. Основна загальна в підготовці цього документа належить народним депутатам, який, по суті, видав своє життя боротися за незалежність України, Лево Лук'яненко. Йому ж видав почесні місця озвучити халосний документ з трибуну Верховної Ради. Було потім і салом радості, і оплески, і овації. Це вже історія. Але ті сьєта пам'ятають і робити відповідні висновки.

ОСНОВНА ПОЛІТИКА – ЕКОНОМІКА

Валерій КОЛОСІВСЬКИЙ,
керівник фермерського господарства
«Сонячний пагорб», село
Левків Житомирського району

1. До здобуття Україною неза-
лежності я боровся. Тепер працюю.
І ця зміна найголовніша в моєму
житті.

розвалюєся природним шляхом без потягів. А мені наваж крідати узяти — проблема. І землі «внбити» стільки, як потрібно для нормально го ведення фермерського господарства, не адалося.

3. По моєму, щастя — це коли до кола тебе шасяні люди... Рідні друзі мене розуміють, а от жителі моєї села скаржаться, більшість ста дитися насторожено. Але обнадіює те, що молоді підходять, цікавляться: її свідомість не обжукують стереотипи.

4. Узівся за вирощування овочів. Сам би з цим не впорався. Наш неадаптивний колектив об'єднаний спільною ідеєю. А в колгоспі той же механізатор у кращому разі знає цифри врожайності. Запнтайте його про собівартість та інші економічні тонкощі... Просто він не власник.

5. Без приватної власності, яка й формує почуття господаря, прорину на буде. А ще Україні потрібна своя еліта — люди, які справді бажують народові добра, прагнуть вміють будувати державу. Хоч були пропозиції працювати в команді Левака Лукьяненка стаа фермером, віддаа колезі свій «портфель» керівника обласної організації УРП. Сьогодні для мене основна політліка — це економіка.

Я не забобонний, не бачу особливості різниці між буднями, вихідними і сатами: як що треба — працюю. Але 24 серпня — день особливий. Тому хочеться поїхати в Київ, знову згадати ту піднесену атмосферу: мрії і сподівань, що була в 1991 році. Вірю, що вони збудуться. Просто треба працювати.

Ще навчаючись у військовому училищі, не бездумно сприймаю те, що говорилося на лекціях, а намагався мислювати, аналізувати. Моє покоління мови своїх дідів і прадідів цура. Зрусифікований тодішніми обставинами, не вміє думати українською...

В армії з однодумцями створив організацію Української Гельсінкської спілки. Потім (після рапорту та інтерв'ю радіостанції «Свобода») став діяльним. Працював в організації УГС на Житомирщині. Згодом був обраний керівником обласної організації УПР. Своїх поглядів він дотримувалася постійно, відстоювали їх відкрито, хоч це було непростю, бо багато людей були настільки залаянати, що азігали всілякі слова «незалежність». А одразу після першого загального референдуму, коли наші голосували, стало реальністю, я подав заяву на землю.

2. Робота фермера мені подобається, бо треба і фізично працювати, і техніку добре знати, і у саїті бізнесу крутритися, тож тут немає меж для вдосконалення. Звичайно, умова, а яких працюють наші фермери, зовсім не такі, як у колег за кордоном. Маю нагоду в цьому переконатися, коли протягом двох місяців вивчаю організацію фермерської справи в Німеччині. Але ж там економіка

Віталій ЖЕЖЕРА, «Голос України»

Лебединське транзитне знайомство

КОЛИ мені кажуть, що в країні за п'ять років незалежності нічого не змінилося, я згадую мера Лебедина, і мені, кажучи по-російськи, робиться «глибоко равнодушно» до таких-от балачок.

Знайомству з мером Лебедина Анатолієм Уодом я завдячую випадкові — випадкові, на перший погляд, не величким часисавом. Діло було на початку київського літа. Колегі-журналіст увзявся підізнати мене з Сум на Гадяч, але доїхали ми тільки до славного міста Лебедянка, і тут щось колезі не сподобалося в моторі його машини, щось так відмовило. Колега зметнував так: познайомлю тебе з Уодом, тутешнім мером, напишиш про нього кілька слів до газети, а він тебе підвезе. Тут вже малаго...

Лебедин — гарне слобожанське містечко, але тут краще не зупинятися на короткий час, щоб не ранили душу: або на тиждень-два, або — милуйся красивими, не зупиняючи машину. Тим більш неприємна, навіть свинська річ — такі-от транзитні знайомства з владою. Але що поробиш — виїхати якось треба. бо вже п'ята година вечора.

[illegible][illegible]

Відповідь було одержано: ось вчу: мені сорок років, чимовник я не кадриний, закінчував істрак Харківського університету, вчителював на Лебедизиниці, балотувався в народні депутати України (від Руху і ДемПУ!), але довелося займатися не законотворчістю, в справах міста, і так — ось уже два роки.

Погодяться — мер-дмелант, та ще й рукевець, та ще й на скідній Україні — заради цього варто пожертвувати власними інтересами.

Коротше, коли машину, нарешті, було подано, поїхали ми не на Гадуч мій рідний, а — по Лебедяну.

А са́йд вам скаже́ти, що Лебедін — поселення одноповокрове, навіть ме́рів одноповокрова, називати це мі́стом можна з натяжкою, та́кий собі а́рхітектурний символ сільської Сабобжани́н з її незмінною бі́лізною сті́н, синявою ві́конниць і дере́в'яними коза́цькими церкво́вцями. Де-не-де — нові кля́зкопівські буди́нки, але, як з'ясується, без центральної канцеля́рії.

Словом, казівство алогічне свідомствання, міліція, прокуратура — підпорядкування міськрайонного, тобто, важливу вилучу нема, крутись, як коцю, є кілька десятків підприємств, але місту підпорядковані лише дванадцять з них, причім це — переважно легка (просточува) промисловість, тож капанованість бюджету власними силами — 42 відсотків, доводитись крутитись, на ту ж каналізацію прощено 400 мільярдів, випи́сано 84, а видано — 10, і я мірюся з тим, каже Улад, бо потім об'їзду і на зустріч їм, не їм, не їм.

жте Удод, од пошті болясті і на зарплату людям не дасть.
Втім, не такий він вже й сабоудуїс: кожен знісав еваку-
ювався раєтників, вони забрали з собою все, аж до ліж-
ка і тумбочки з'ясуєт дасидяла, так Удод явилася на до-
рогу пошти ДАІ – щоб не випустити, і в Лебедін тепер
можна пишати, практично жодного закритого дасидяла.
Провісний життя – не без гумору. Американці розізнали
угоду по співробітництву з Лебедським шкільною фабрикю,
повисали в листі, єу зв'язку з економічним спадам у США –
– Ми так сміядіся – клявє Удод.

Правду кажучи, він мене цікавив передусім як дилетант у чинівницькому кріслі, як живий прилад нашого асоціального ідеалізму, про який у столиці міцно забуто ще наприкінці президентства Кравчука, після якого згори донизу всі, адяється, мисля, послали прагматиків.

Картинка з життя

Ідеяшув моделі управління військовими, як такої в перекінливий період боти не може, тут кожн бати звиклий, як б не розуміювалися суспільство, нормально відрегулювані місцеві самоврядування і — закінчити негодую підготовку систему. Щодо свого руху історичного минулого: серйозно вийшов з партії, як тільки став менше, до колишньої соратників ставляться, здається, так, як ото нормальний солдат другого року служби до молодого — якщо у вас у програмі є щось, окрім перейменування вулиці, будь ласка, створюйте хоч зразок свій. Типовий кабінет, але ж ви не коте...»

В апвраті міськвинконкому він практично нікого не міняв.
— Як же вони нас не з'їли, не підловили на чомусь як по-
вони?!

— Могли — особливо в перші місяці, коли мене можна було взяти голыми руками. Але вони цього не зробили. Гадаю, у нашого старого, ще радянського, чиновництва є професійна честь: не підводити начальників. Коли я відкрив для себе цю істину, був мною згоршений.

[illegible]

Тии у мера — як шіло, можете мені не повірити.
Зате він пише гарні вірші — читав мені.
На прощання було так тату, сказав мер, а давайте пока-
жемо йому кілька слобожанських мелодій. Тато, Василь
Митрофанович, тут же дістав гармошку, мама подала мере-
сінку, і всі заступилися і заволоділи старим і молодим.

Над вікном веранди якийсь безіменний художник намалював дяка голубів, і прямо на цій картинці ластівки злили гніздечко.

Мер узився мене провести, на одній вулиці свого міста вийшов з машини — купити лийкос цигарок з фільтром у комерційній будівлі — і не зміг, довелося брати «Приму», його, здається, впізнали, але нічим не змогли вивчити.

— Коли вас, отакого, вивенуць з вашої посади?
— Через пірочку! — спокійно відповів він.
Підознів мене до Галача Лебедиский гірлопінжержер.
Ухаїм мовчки, я лиш спитав, чому так багато ідіот обирає
дороги, і він відповів: «А це ж Геродотово П'єра тут, а-со-
вова країна». Відповідь була вартою того, щоб її придума-
в який-небудь журналіст, а не інженер, але — що є, то є,
яни в цьому Лебедіні, задеться, всі ніби заворужені ту-
тешньою красою й власною історією, від мера до інжене-
ра...
Лебедин — Київ.

Картинка з життя

Криза суцільна...

1993 рік. Йде конференція обласної організації Ліберальної партії України. Делегати збиралися на драматичному театрі: партер заповнений, сиділи — всі для пресвіді і трибуна. Орегор, віцепрезидент ЛПЮ Сірою Токмарка, доповідає про економічний внаслідок держави. У найкращий момент доповіді від величезної кришталеві логотипи відірвалися підвіски і з бражником падає на підлогу. Ніхто не постраждав, але всі увага знову переключилася на розсипаний у проходах друзів. Доповідач випирав шматками: — Ось там зайде підтвердження того, а який крихіт описувалися Україна...

Наша анкета

Жалкую, що не був ще жорсткішим

Григорій ОМЕЛЬЧЕНКО,

Кмітату з пінгма боротьби з організацією злочинності і корупції:

Ці зміни парламенту важко... я став військом громадянського союзу назустріч державі. Дедалі більше відчувати особисту відповідальність за все те, що відбувається у цій державі.

Зенки практично не змінилися — життя набирає таких темпів, що мушу тримати себе у дедалі кращій формі. На жаль, менше часу достигає приділяти сім'ї, наприклад, вже з пірною на бач з сім'єю у театр.

2. Перекоканій, що як народні депутати, так і керівництво держави взагалом не можуть бути задоволені своєю працею, назвався найменш на історичну прийняття Основного Закону держави — Конституції. Український народ доведено до межі жорстокості. Навіть хоч один народний бунт-якого рангу може бути задоволені, тоді, коли люди місцями на отримують зарплат, пенсії, стипендії.

Жалкую, що наші патріотичні очам, усім чесним людям не вдалося задовільно розкрити України. І нехай дотаме жандарми, що често було жорстким, я сьогодні даю щодня, що не був би жорсткішим. Інше жорстким не вдалося. Шкода, наприклад, що впродовж двох років не мій одиноким так і не вдалося

домогтися розгляду Верховною Радою народних законопроектів про оксусану статусу депутатської недоторковості, щоб не на словах, а на ділі ми всі були рівні перед законом і судом.

3. Вважаю себе дуже щасливим людиною, бо маю гарну сім'ю, розумних дітей, найкращих друзів, тепліше виборів свого Кременьсько-Кроківського виборчого округу, яким відданий за моральну підтримку і розуміння.

Товариші по партії не маю, бо я принципово безпартійний.

4. Так, я — в команді. Починаючи з 1991 року іам, офісерам, до речі, багато з яких потім стали народними депутатами, вдалося створити справжню команду. Сподіваюся, більшість наших громадян чули про офісерами організацію «Антимафія». А коли брати у вчому розумінні слова «команда», то скажу, незалежно на те, що у нашому парламентському комітеті зібрався депутат з різних політичних партій, ми також вважаємо себе єдиною командою.

5. Так званої «епохидний» період сам по собі не завершився, якщо ми його не завершимо, адіюкони, наприклад, кадрову революцію.

А щодо своєї діяльності в політиці, то, певно, що я і мій одинокі не маємо права піти з політичної арени (і не підемо), доти на позовимо суспільство, ми метастаза наші дії.

Картина з життя

«Щоб через віниця дилося...»

Маринський палад. Щойно Голова Верховної Ради України Олександр Мороз і Президент України Леонід Кучма, виголосивши промови, скрили своїми підписами Закон «Про прийняття Конституції України і введення її в дію». Урочисто підписали присутні — усі, хто творив Конституцію, тості, дипломати, журналісти — вітають одне одного з цією знаменною подією, піднімають келихи іскристого «Шампанського». І разом зберігали затишок Маринського паладу, який влітку цього року навідувався підписом з написаними «Шампанським» фужерами. Друзи кричали і калюжа гірського вина... були зустріли бурхливими оплесками. На щастя!

Володимир КОРОЛЮК, «Голос України»

Хроніка безсмертної ночі

1. Процес пішов

Якось Джон Кеннеді сказав: «У людях тисячі батьків, поразка — завжди сирота»...

Щоб поділити батьків сьогодні в Україні, коли хрещеними батьками Основного Закону оголошують навіть тих, хто у 1991 році проголосував проти Акту про незалежність. А ті, хто знаменний цієї робини ува, щоб Конституцію не прийняли, а проект — недосконалий, згубний для демократії — винести на референдум, вважають себе мало не і ртіними Отже...

Конституційний процес, тривалий і складний, наближався до логічного завершення. Однак виконавча влада, зокрема адміністрація Президента, вимушувала Раду в невідповідності, підсмірковано тримала курс на референдум. 24 червня на брифінгу для журналістів Дмитро Табачник заявив, що Президент підписав указ про референдум. Протистояння двох гілок влади сягло апогею.

27 червня сесія то засідала за зачиненими дверима, то розходилася по поголужувальним робочим групах, виробляючи взаємоприняті форми подальшої роботи. А в другій половині продовжувалося голосування. Однак перший компромісний варіант 13-ї, 14-ї та 41-ї статей ніяк не міг набрати необхідної кількості голосів. Як не вмовляли депутати голову тимчасової робочої групи Михайло Сирота, Олександр Мороз та автор поправки Віктор Мусіяка, система «Рада» уперто інсинуївала на табло рішення «Рішення не прийнято».

Голова Верховної Ради Олександр Мороз оголошує десятихвилинну перерву.

У вестибюлі другого поверху збуджені депутати щось палко доводять одне одному.

Цієї перери тривають танцювальні муси. Олександр Мороз ра з ра повторює формулювання статей, а Михайло Сирота вторить за ним, мов записаний:

Комісія просить підтримати дану резолюцію.

І от — догожаний охлюски: рішення прийнято!

Далі стає трохи легше — конституційну порку набирають 29-а, 30-а, 34-а, 36-а, 42-а, 43-я статті. Дискусії, якщо й виникають, не переростають у безплідну суперечку.

2. Підводні течії і рифи

Щоправда, відчуватися напруження внутрішньої напруги. Колеги приносять звітську про те, що підготували звернення Президента до народу. Один з них стверджує, що бачив, як у будівлі на Банківській заволоділи телерадіофонією.

— Я і з них читав, коли вела передачу, — кожному підпоринув шизан.

О 21-й годині Олександр Мороз робить у засіданні невеличку перерву — а зал транслює телемови, а ми, журналісти, збираємося біля телеевора. Диктор зачитує указ про референдум — звернення немає.

У фойє з'являється постійний представник Президента у Верховній Раді Віталій Мосал — говорить, що він подав Леонідові Кучмі прохання про відставку. Запитують про причини такого кроку.

— Я не міг погодитися з обуртутуванням ідеї проведення референдуму, викладеним в указі. Вважаю, що цей указ порушує чинне законодавство.

Указ підвів маслу у вогонь: у залі наростає напруга, кожен починає слухати вичлюваче себе, іноколи зникається галас.

Голова Верховної Ради Олександр Мороз, щоб розрядити атмосферу, жарує (питує за стенограмою):

— Шановні депутати! У нас як завжди Савов, пан титате? «Откуда только одинокі, ади з аге, или к прокурору». Тому нам треба або прийняти Конституцію...

Михайло Сирота:

...або не виходити з зали.

що Рух не підтримав 12 розділ Конституції, що акликало здибування навіть Михайла Сироти. Як з'ясувалося згодом, члени фракції Народного Руху постійно зискували свої хартки і не брали участі в голосуванні.

3. І поєдналася символіка із Кримом

Настає надйрамаційний момент: 20-а стаття — державна символіка. Спершу запропонував два варіанти статті. Перший з них закріплював в Основному Законі державний прапор, малий герб і мелодію гімну: «Ще не вмерли України ні слава, ні воля», а другий, який вніс депутат Терешук, зберігав незначеність символіки, важке проходження через сесію у вигляді закону. Рейтингові голосування виявили перевагу першому варіанту. Однак результативне голосування дало лише 261 голос цієї статті.

На трибуні Віталій Мосал:

Давати ми трошки поумисмо про іше. Ми хочемо створити державу. Відпрацювали символіку. Чи треба нам сьогодні змінювати прапор? Я вважаю, ні. Тому що ми пішли на величезні затрати. Подобється ти ні, але вже є військова форма, вже є прапори, вже є паспорти, промі і тому подібне. Тож я хочу підтримати перший варіант.

Аби зрушити з місця, вноситься пропозиція голосувати поєдином. І нову проблему, бо, щоб змінити цю норму Регламенту, так само потрібно 300 голосів. Щоправда, цей бар'єр також не вдалося подолати. Пропозиції, сумніви, пошук компромісу.

Настає інстугу Володимира Алексєєва ади відкинуку новим спалахом емоцій.

Савена Марчука перебивають галасом. Однак спокійний голос колишнього прем'єра змушує прислухатися до його думки. Його аргументи, які зводяться до того, що символіка не являла у громадських конфліктах нашої історії. Окрім того, відмовитися від герба, стверджує Савен Кирилович, означає відмовитися від князів Володимирів.

Юрій Бондирів, визнаючи право існування тризуба як герба, пропонує

до прапора додати ще одну смугу — маливову. Його земляки Валентин Пудирх закликає до компромісу, хоча й розуміє, що деякою мірою йде проти волі виборців. Як завжди афористично і розсудливо звернувся до свого тезка Валентин Симоненко, заклинаючи лівих проявляти більший розум, аніж самолюбство, адже «ми повинні шукати те, що нас об'єднує, а не роз'єднує».

Проводиться рестрація депутатів. І погляди скрепуються на урядовій лаві, де сидять у самотності депутат і віце-прем'єр Олександр Семь, а в залі — Сергій Головатий. Рента депутатів-урядовців відсутня. Кулуари блискають чутки, що йде заборонила з'являтися на сесію — референдум над ува. І тоді боре слово Сергій Головатий, який закликає і лівих, і правих бути більшими патріотами, аніж міністри.

Можна ще довго описувати перебіг подій, але найголовніше ось що. В ті хвилини народні обранці, схоже, зрозуміли: або Україна буде мати Конституцію — правову демократичну державу, або буде встановлено одиособий авторитарний режим, подібний до більшовського. (Зверну увагу й на таке: частина комуністів у цю мить спробувала було відмовитися від повільної роботи, оскільки, мовляв, знову скажуть, що депутати злякались референдуму, однак, слава Богу, перемагло інша точка зору).

20-у статтю врешті вдалося прийняти в палаті з крижескою автономією. (До речі, автор поправки від виступу Савена Марчука, який зверну увагу на депутатів, що не голосували: «Я їх знаю, і їх бачу. Не всіх, але чотирьох я бачу і знаю, хто не голосує. Я до них звертаюся: змигуйте уважно, якщо вас щось лякає...»)

Перемг здоровий глузд, і черговий бар'єр вдалося подолати. Щоправда, це не раз відбувалося. Думки, що раз виходила на трибуну Віктор Мусіяка, який скавав коротко і просто: «Уже 7 година, мені 50, а Конституції немає». І, змалхнувши непоправну сльозу, покинув трибуну.

До прийняття Конституції залишалося 2 години 20 хвилин...

Картина з життя

24.08.1993

БУВ ОЧЕВИДЦЕМ. СТАНЕ ГОСТЕМ?

Серед іноземних гостей, запрошених на святкування Дня незалежності в Київ, — заступник прем'єр-міністра, міністр закордонних справ Малаїя Г'ядо де Марко. Чому? Про це розповімо на одному з брифінгів міністр закордонних справ України Геннадій Удовенко.

— П'ять років тому де-Марко обіймав посаду голови Генеральної Асамблеї ООН. Україна тоді післеромовно йшла до незалежності, і ми (я і працював представником України в ООН) намагалися організувати офіційний візит його до Києва — минаючи Москву, що мало тоді велике політичне значення. Після інтенсивних переговорів узгодили дату візиту — 24 серпня. Але раптом — «вібухнуло». Телефонували мені де-Марко, що, каже, робитимемо, адже у нас — путч. Та, відповівши, що не у нас, а в Москві... Але ситуація й справді була пикантною, я знову зв'язувався з Києвом, потім — з де-Марко. Врешті-решт вирішили: візит відбудеться. І він відбувся, і Г'ядо де-Марко був присутнім на тому історичному засіданні Верховної Ради, коли проголошено було Акт про державний суверенітет. Сьогодні серед зарубіжних офіційних осіб оцінюється.

Для подолання кризи треба, нарешті, включити наші гени

Геннадій
УДОВЕНКО,
міністр закордонних
справ України

1. Протягом останніх п'яти років мого життя кардинально змінилося п'ятнадцять років: а був Постімієм і Поволяновим. Представником України в ООН, пенсіонером, радником корпорції «Укробуд», послом у Польщу, останніх два роки — міністр закордонних справ. Отже, доводилося мені пересідати з «Мерседеса» на трамвай і автобуси, але я не страждаю через це. Зрозуміло, що зміни певною мірою впливали на мого сприйняття подій, які відбувалися тоді в Україні. Але вони не змінили мого звички: я завжди багато і вранці працював.

2. Я одержкую задоволення від роботи, бо вона дає можливість впливати на зміцнення державності, суверенітету нашої країни. А от щодо результатів... Безперечно, хочеться, щоб вони були якомога кращі, тому намагаюся відокремити роботу від насом заляпаних внутрішніх незадоволення. На мою думку, саме це воно спонукає до творчих пошуків у будь-якій сфері діяльності.

Проте є і серйозні прорахи: не вдалося сконцентрувати всі види зовнішньополітичної діяльності з тим, щоб координувати її в інтересах держави. І досі керівники міністерств розв'язують усі проблеми зовнішньої діяльності відповідно до відомчих інтересів, а так не повинно бути.

3. У величезній кількості людей розуміють, що коли тебе розуміють, ти цим допомагаєш. Але розуміють, але не обіцяють. Вони розуміють, але не підтримують мене не тільки в хвості, а й у плечі.

4. У Малаїю Конгестіні Міністерства закордонних справ сформувалося

Наша анкета

Що до мого приходу й напаштований на активну роботу.

Мені імпульсивно спить робота: тих керівників, які приймають рішення і відповідають за його виконання. Я завжди дослуговуюся до думки фахівців і обов'язково враховую її. Знаєте, я дійсно високо, що стає мені в ополічку дуже неприємно. Адже коли виникає проблема, та її будівельних інженерів взаємних, завжди намагався стати на місце опонента.

5. Насамперед в армію в мабуть України. А щодо строків завершення «переходного періоду», то тут провадимо, на мою думку, не може бути ніхто. Наші гени докторів почне змінюватися на краще саме тоді, коли, як ви, а чим не найбільше — перестануть уникати своїх обов'язків, що збагачує наші народи. А це про те, що пам'ятають старі європейці: Україна колись була злибним кошиком для когось.

Копи буди! А тоді, коли матимемо клас вітасів, які прагнуть, щоб приносивши зароблене потім і моговіти. Маю на увазі не ті кілька вітасів, що сидять у системі господарювання про-радісних, коли роботу одного виконували четверо. Ніяк треба докторів змінювати економіку, а це непросте, бо справа не стільки в як, скільки в похоті людей.

І ще: економічні негаради — не результат незалежності України, а б там що не казав. Наші проблеми — це величезна кількість систем господарювання про-радісних, коли роботу одного виконували четверо. Ніяк треба докторів змінювати економіку, а це непросте, бо справа не стільки в як, скільки в похоті людей.

«Розкопавши завали, навести елементарний порядок»

(Початок на 2-й стор.)

ЗА ЦЕЙ РІК ЗАКІНЧИМО 12 генеральних директорів виробничих об'єднань на 86 директорів шахт.

Ми будемо і надалі рішуче збільшувати чисельність, неперомоких працівників в інших умовах, особливо на тих, які зов'язані службовим становищем, допускати порушення, що можуть в злочинами. Проведено правозахисними і контрольними органами перевірку за матеріалами роботи три урядові комісії, з яких служб, що вступили боротьбу з економічними злочинами, у Донецькій області викликано 72 злочини, якими задоволено збитків на загальну суму понад 400 мільйонів. До кримінальної відповідальності притягнуто 84 особи, серед них 6 директорів підприємств вугільної промисловості, 7 заступників директорів, 3 головних бухгалтерів, 2 головних інженерів, 3 провідних спеціалісти і 9 начальників лінійних. У Луганській області шкоди, завдані корупційними злочинцями і безосудністю, обчислюються двома трильйонами карбованців. Лише за час роботи урядової комісії в ході перевірки порушень тут зареєстровано 32 злочини, з яких 3 факти заборищення 121 вбивства у величезні і особливо величезні розміри, матеріальні збитки від яких склали понад 98 мільйонів карбованців. Винні мають отримати по заслугах.

Водночас уряд успішно підтримує керівників енергетиків, інженерів, які забезпечують стабільну роботу підприємств, діяльність вперед, дають про створення гірничих безпечних умов праці, спонукають відкрити значно збільшити Серед таких хотів би назвати генеральних директорів виробничих об'єднань «Рівненськийшахт» — Астрова-Шумкова-Геннадія Костянтинівна, «Підкарпатський» — Гавалова-Анатолія Григорівна, «Маківугілля» — Грігоровича-Юрія Борисовича, директорів шахт «Красноармійський-Західна» — Байсарова Леоніда Володимировича, «Красноармійський» — Пестерська Зіновія Григорівна, № 71 «Ілустрия» — Шкорова Сергія Федоровича.

Неможливо, 18 липня, Кабінет міністрів прийняв Постанову «Про результати пере-

вірки стану справ у вугільній промисловості Донецької та Луганської областей і додаткові заходи щодо поліпшення роботи цих галузей». Тут не тільки дано глибокий аналіз ситуації, що склалася, причин, які підвели галузь до небезпечної межі, а й визначено додаткові заходи щодо виведення її з кризи.

НАЙПЕРШЕ й найбільш важливі завдання — розчистити завали, навести в галузі елементарний порядок, зміцнити виробничу, технологічну, фінансову, трудову дисципліну, сформувати справні відносини з партнерами, пак, що зрунтувалися б на високій відповідальності одного першого відомства.

Кілька днів тому я поперував з поїздом до Луганської і Донецької областей, де за участю керівників Міністерства, ряду інших міністерств і відомств, обласних державних адміністрацій, з якими ми досі повного класу розуміння, ми у порядку контролю перебрали як виконання урядових постанов та розуміння. Прем'єр-міністра України Лазаренко П. І., які він дав під час перебування у шахтарських регіонах. Головному увагу було приділено усуненню виявлених тут урядовими комісіями недоліків, подальшому рубіничних наслідків ліквідації шахтарських страйків, забезпеченню виходу на планові завдання з вугледобути вугілля і погіршення заборгованості по зарплаті шахтарів.

Розглядалися становище окремо по кожному виробничому об'єднанню і самостійний шахт. Доповіди керівників і аналіз техніко-економічних показників, які виступили, що ухвалити урядові дані певні результати. Обстановка у галузі поступово нормалізується. Так, у виробничому об'єднанні «Красноармійський», де у минулому середньодобовий видобуток вугілля впаав до 7 — 12 тис. тонн, уряд вийшов на 20,5 тис. тонн, а до кінця серпня розраховується досягти планового показника — 23 тис. тонн.

Завдяки величезній виплаті зарплати шахтарів за червень палосся значно полегшити напружену ситуацію, що склалася в шахтарських регіонах, і довести до кінця тенденцію, ра-

дію, пресу до населення шахтарських регіонів інформації про заходи, які викликає уряд для виправлення ситуації в галузі, забезпечення своєчасної виплати коштів за зарплату.

Одним становище в галузі залишається складним. За сім місяців цього року видобуток з вугледобути вугілля виконало лише 77 відсотків. Безперечно, надійшло декілька зменшення реалізації й, як наслідок, якраз так само фінансове становище підприємств. Але сьогодні на шахтах крижаний, може, вперше за останні сім років спокій. І ми зробили все, щоб не дати зруйнувати цей спокій, знову розпалити обставини.

В кожному разі не можна зрівняти розроблені у кожному об'єднанні, на кожний шахт графіки погіршення заборгованості по зарплаті шахтарів. Ми змінили систему управління апарату переконали на особливий режим роботи, якого вимагає надзвичайна, по суті, ситуація в галузі. І ми змінилися будемо відмовитися від послуг тих працівників, яким такий режим виявиться не під силу.

Певні перспективи пристоуту вугледобути викликали реалізація технічного кредиту у розмірі 10 трині руб., названого шахтам комерційними банками під гарантію уряду. Наприклад, у об'єднанні «Луганськвугілля» сполучається за рахунок цього гроші на підняти ступінь асе у четвертому кварталі поточного року. За сім місяців цього року значно просунулося виконання виробничих об'єднань «Рівненський» і «Маківугілля» в порівнянні з плановими показниками. І ми будемо використовувати ці гроші на ліквідацію вугледобути.

Визначено до вугілля під середні 93 очисних вибоїв на початок серпня 8 днів вже працювали. У короткій термін необхідно залучити другу частину кредиту в сумі 17 трині руб. для обслуговування решти намічених до вугілля в експлуатацію лав.

Завдяки виплаті ситуація на вугільних підприємствах значно покращилася. За сім місяців цього року видобуток вугілля збільшився на 10 відсотків.

розрізі, що за умов незначних витратувати можуть дати збільшення вугледобутку у 200 — 300 тонн на добу кожна, а деякі ще більше. Загалом вже у пересні можна навести елементарний порядок видобутку вугілля на 32 тисячі тонн.

ЯКЩО дається здійснити ці заходи (а ми добираємося до цього), то можна очікувати, що до кінця року видобуток вугілля збільшиться до 230—240 тисяч тонн на добу, що дасть нам можливість більш спокійно почувати себе злиму.

Перший тиждень серпня засвідчив достатність заходів, що здійснюються. Досить сказати, що середньодобовий видобуток вугілля у ці 10 днів, томи першорядні показники за липень. Міністерством введено додатковий контроль за виконанням планів на державних підприємствах.

Фінансове становище галузі, безперечно, покращилося, але й переважає соціальних об'єктів вугільних підприємств до комунальної власності. Але тут не можна зволікати, щоб не зрівняти їх підготовку до зими. Надзвичайно важливо забезпечити виконання програм задоволення життєвих потреб населення. Середньодобовий видобуток вугілля і перебувають на утриманні держави. Зрозуміло, що підняти до рівня життя цього питання слід завжди, враховуючи, що з ним пов'язано діти тисячі людей. Про те, як забезпечити виконання прихильних урядом дій, ми будемо використовувати в рамках діяльності комісії з соціально-економічних питань вугільних регіонів. Для цього при Кабінеті міністрів створюється оперативна комісія.

Певені, що ми здатні витягти вугільну галузь із кризи, в якій вона опинилася, забезпечити її озороздністю, а потім і поступовий розвиток. Але в оцінці — нестачі на міну основу все наростає господарство незалежної України. Таким чином ми посперимо шахтарській професії високий престиж, а працівники — робітників повну зарплату. Користуються нагою, хотів би привітати їх з професійним святом — Днем шахтаря, а також з визначенням згоди у житті вугільних регіонів — 5-ю річницею незалежності України.

Наша анкета

Левко хотів назвати Універсалом

Леонтій САНДУЛЯК,
професор держуніверситету
колишній депутат Верховної
Ради СРСР, перший посол
України в Румунії, один
з творців Акта проголошення
незалежності України

1. Раніше був лібералом, наслідував у цьому Михайла Грушевського, а пізніше — Леоніда Кравчука. Тепер став пераконаним центристом. Та коли б, не доведи Боже, на Україну посупили завоювання, взяв би до рук зброю. Це вже в мені промовляє націонал-патріот. Тобто я впаду до того, що громадянська мудрість приходить з віком.

2. Задоволений, оскільки робота моя пов'язана і з наукою, і з вихованням молоді.

Добрим спомином увійшов у мою душу день, коли ми з Левком Лук'яненком творили долоньсний документ, який має ствердити незалежність України. Левко хотів назвати його Універсалом і застосував термін «відпущена держава». Але я наполягав на тому, щоб ужити назву Акт проголошення незалежності України, оскільки вона була прийнятиша для прокомуністичної «групи 239». І мій варіант ухвалила Верховна Ра-

Як політик жалкую за тим, що нам не вдалося розумно скористатися історичним моментом. Маю на увазі швидко і досить невиважене проголошення України беззастережно й повністю незалежною державою. Якби знову випала можливість вибору, я вніс би

3. У мене, як і в кожній людині, є і друзі, й недоброзичливці. І це я вважаю нормальним явищем.

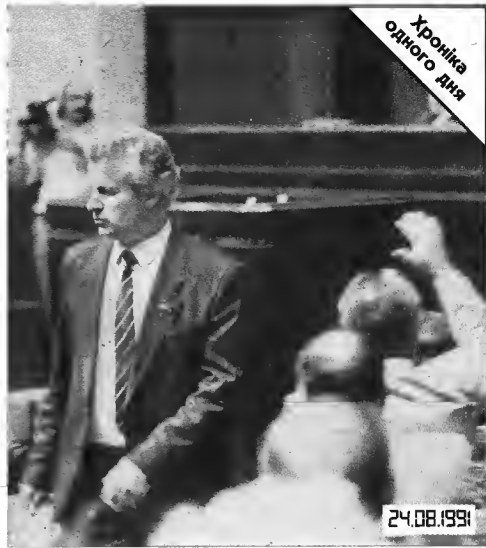
...сягають поставленої мети згуртовані люди. Я створив і очолюю громадську екологічну організацію «Зелений світ України». На відміну від Партії зелених, яка борється за владу, ми одержимо ідеєю збереження й захисту довкілля. Маємо з цього приводу тверде переконання: можна збудувати найдемократичнішу державу, але якщо занапастимо її, то в ній нікому буде жити.

5. Зміни на краще настануть тоді, коли у виходу законодавчою органі, більшість невеличких підприємств, які представляють менші комуністи й ті, хто ніколи не співчуває, а у виконавчій владі не «правити» менші бале» холишні партноменклатурники.

Щоб запровадити вітчизняні виробництва, треба докорінно переглянути податкову політику. Нова Конституція України, повинна дати шанс підприємливим людям реалізува-

Для мене це найзначиміше після Великодня свято. Відзначаю його по-християнськи: помолюся, пом'яну борців за волю України, вип'ю чарку. І неодмінно процитую за столом улюблені поетичні рядки:

Вітчизні віддаймо всі стрілки душі,
А всю повноцінність життя або смерті.

Хроніка
одного дня

24.08.1991

Навчимо Європу людяності

ВСТУП України до Ради Європи став, без перебільшення, одним із найважливіших етапів у її історії незалежної України. Про те, яким було шлях до вступу в Європу, розповів віце-президент РЄ, голова Комітету Верховної Ради у закордонних справах та заступник СМД Борис ОЛІЙНИК.

— Україна не стає, а завжди була частиною Європи. Обставини складалися так, що іноді нас виносило на європейські околиці, проте слід усвідомлювати: Україна в усі часи значною мірою впливала не лише на європейський, а й на світовий суспільно-політичний клімат.

Згадаймо хоча б, що однією з перших конституцій Європи була українська конституція Пилипа Орлика. Або той факт, що ми стали одним із фундаторів ООН, ще перебуваючи у складі колишнього Радянського Союзу. До речі, українських дипломатів, у часів СРСР вважали найбільш фаховими, їм довіряли найважливіші найважливіші ділянки роботи. Наприклад, у Раді Європи після відходження незалежності був законопринимателем історично зумовленим.

Після вступу до Ради була непростим — тепер про це вже можна сказати. Не

сім подобалося, що поруч із грима державами, які досі бугували в Європі — Англією, Францією та Німеччиною — з'явилася рівня їм — Україна. Окрім того, наш аступ довго пов'язували з процесом входження до РЕ Росії. Тож, коли в Росії почалася чеченська трагедія, то дехто в Раді Європи спробував загальмувати і наш аступ. З'явилися чулки, що Росія «виркує руки» іншим державам, аби вони зупинили Україну. Генеральний секретар НАТО скликав спеціальну прес-конференцію, на якій заявив, що в РЕ розповсюджують плітки, які не відповідають дійсності.

Цікава деталь: Рада Європи побудована за фракційним принципом, як і наш парламент. Там є свої демократи, комуністи, соціалісти, монархісти... Коли йшлося про прийняття України до РЄ, то об'єднання ліаях, до якого я

наш висували особливі вимоги, вигадуючи іноді нелогічні причіпки, то інші держави (не які треба дивитися в мікроскоп, щоб помітити «розгул демократії») приймали з порушен-

Справді, ніяк у нас ще не все гаразд із законами, ми їх доводимо до європейських стандартів. Скажімо, зрозуміло, що навігування було б скасування смертної кару, але сьогодніні і одразу це зробити неможливо, зважаючи на криміногенну ситуацію. Ми — нормальна правова держава, проте ніяк пережизнаємо по справді скрутні часи. Однак, ми послідовно виконуємо свої зобов'язання, взяті перед світом — зокрема, щодо скасування смертної кари.

І хай так звані цивілізовані не вчать нас жити. Ми любимо вчитися, але не любимо, коли нас вчать. У нас є свої ідеологічні традиції, і ми маємо, щоправда, наважуватися втрачати в постіндустріальних суспільствах, які в основу свого покладає прагматизм. А ми ж не втратимо почуття причетності до свого гора і радості. Це те, чим ми можемо ніхитися перед усім світом. Тепер головне — відчуття себе, держави, освіти, найближчих, усіх, хто гомосиди суверенітет, найважче — амбіції зі свого генетичного коду: комплекс аніч другого номера. Ми — перші поміж усіх інших, ми — ріння всім іншим народам.

Записала Тетяна
ІВЖЕНКО.

Картинка з життя

Іноземці...

Пригадую, як одна знайома розповідала про свого п'ятирічного сина, з яким, гуляючи Києвом, несподівано натрапила на комуністичний мітинг. «Мамо, це — іноземці? — поцікавився малюк. — Чому в них прапори такі дивні?». «Хіба ти не знаєш, — здивувалася мати. — Це ж колишній український прапор — червоний із синьою смужкою». «Ні, український прапор — жовто-синій».

—Наталя ФІЛІЧУК, «Голос України»

Це був початок. Історичний

ДЛЯ РОВЕСНИКІВ української незалежності ще немає такого поняття, як історія. Вони мають теперішнє й дивляться в майбутнє. Це потім, коли прийде час сісти за шкільну лаву, вчителі рік за роками, дана за датою розповідатимуть їм про не таке вже й далеке минуле, а після — сикликатимуть до дошки і ставитимуть оцінки.

«П'ять» отримав той, хто точно передав хронологію усіх подій — від прийняття Декларації про державний суверенітет до першого референдуму 1991 року. Але немає такого підрозуміння, який умістив би у себе асе. Анаригала, історію про те, як вийшли з України всі українці, нували керівництво своєї держави в тому, що Канада має визнати незалежність України. Згідно з канадським законодавством, якщо Канада не визнає незалежності пізніше звернення до парламентів, то їхній депутат зобов'язаний записатися на зустріч з усіма депутатами Канади, щоб переконати їх у необхідності пори «мобілізувати» усі свої сили, та так вдало, що кожного дня протягом листопада 1991 року в канадському федеральному парламенті відбувалося звернення виборців з вимогою визнати незалежність України. Потім розповів мені один канадський журналіст, який вийшов з Канади, ставши де-юре українцем.

шою державою, яка визнає і привітає Україну з початком її державності. І тому дуже здумується, коли почути, що перша це зробила Польща». До речі, що був перший, і досі залишається дипломатичною таємницею. У нас прийнято застосовувати такий «епітет» і до Польщі, і до Канади. А щоб не платитися, одня службовець зовнішньополітичного відомства. Україна запропонував: «Кажіть так: Канада — була перша із Західної півкулі, Польща — зі Сходу».

— Та власне, яка різниця? Нині незалежність нашої держави визнали 152 держави, зі 142 у нас встановлено дипломатичні відносини. В Україні працює 69 посольств, 6 представництв міжнародних організацій. Свої посольства Україна відкриває у 46 державах. Окрім того, має 5 представництв при міжнародних організаціях. І це — тільки початок. Хоча... й історичний!

Наша анкета

«ЩАСТЯ — ТО ТАЙНА СЕРЦЯ»

**Кармелла
ЦЕПКОЛЕНКО,**
композитор, доцент
Одеської консерваторії

1-2. Прийшли нові часи, а з ними — й нові люди. З'явилися мещані, різні фонди, що готові підтримати розвиток національної культури — і це, на жаль, не завжди в інтересах народу. У Одесі відбувся міжнародний фестиваль «Два діди і діти нової музики». В квітні нинішнього року митці з багатьох країн збиралися у нас знову.

До перших організаторів і мещанів фестивалю — одеського міського комітету культури, міського відділу народного мистецтва та Французького культурного центру в Україні — Одеського мусіккомітету — додалися нові. А силішки чудових композиторів та виконавців не тільки з України, а й з Росії, Німеччини, Франції, Швейцарії, Англії. Мільярди крадьчанських умість у форумі Класика, агазаву!

Тому саме здійснення ідеї фестивалю вважало головною зміною у моєму житті, найбільшою моєю задачею. Хоча й було й суто особисте: написання міні-монооперації «*Il primo dei due*», симфонії «*Паралелі*», низка творів для ансамблів та окремих музичних інструментів, випуск двох

компакт-дисків, одержання престижних міжнародних стипендій — Генріха Белля та Йоганнеса Брамса, захист кандидатської дисертації.

3. У чому суть щастя? Не знаю. Якщо воно є, то десь там, мов тайна серця. Ну, а коли всі тебе розуміють — то це, як на мене, нещаво. Щоправда, я кажу так з огляду на творчу діяльність. Хочеться все-таки тайн. І не завжди хочеться, щоб тебе навіть домашні розуміли. Хоча саме близькі люди бачать тебе наскрізь.

4. Працюю, зрозуміло, одноосібно. Це щодо написання своїх творів. Ну, а подальший процес — донесення музики до слухачів — відбувається через друзів, виконавців. Хоча друзів — музикантів, художників, журналістів маю не так уже й багато.

5. Вважаю, що так званий «перехідний період» затягнеться у нашій країні років на десять. Не тому, що я песимістка, а тому, що надто багато труднощів і проблем на нас наросло. Була б рада, якби помилялася.

У 20-х роках нинішнього століття молодий Яр знову став епіцентром важкої боротьби. Чотири роки, з 1918 по 1922 рік, тут утримувалися українські цитаделі УНР – 40-тисячне повстанське військо контролювало значну територію центральної частини України, очікуючи з'єднання з регулярною армією С. Петлюри. Один з ватажків повстанців був рідний дядько Олексія Ярири, професор гімназії Яків Шамаля, відомий український педагог і громадський діяч з сільськогосподарським фахом. Шамаля згодом став в'язнем, але, після втечі з ув'язнення, під своїм справжнім прізвищем, переїхав до Катеринослава, працював професором історії в інституті народної освіти. Там вступили в ряд СЗУ, був викритий ЧК і розстріляний у Черкасах 1929 року...

[illegible]

Дод слова, з таких ось товариських листів і зустрічей зародилося воєне часописання про анування 400-річчя відомо Б. Хмельницького, на якому ми згодом зупинилися. Це свято. За відпіння нагороджено президенти всіма військовими орденами і медалями, всіма нагородами велику трупу державних службовців, будівельників, ітиців, і хоч у їх списку не значилось різниці академіка Ширни, генерала, ітиців і нахненника усіх патріотичних чигиринських справ, — він не місце. Найбільш його нагородили, вважає, випрохана з історичного пошуку козацька етолія, яку зупинили ітиці, котрі не мали незаборогого. «Ім'ям моєї матері і батька, всім найвищим і надоржочним мені, святою землею нашої української» — присягаю.»

Черкаська область.

На знімку: родина академіка
Олекси Щириці.
Фото Олега ГАНІНА

Лідія ТИТАРЕНКО, «Голос України»

*«Ім'я моєї матері і батька,
святою землею нашою»*

ЩЕ ВИСОКІ СЛОВА — з присяг-
кляють українського козака.
Присягнути йому «перед Богом на-
шим Всевши́мним і святою Покро-
вою» і академік Української еко-
логічної академії наук, провідний
науковий співробітник відділен-
ня морської геології НАН Украї-
ни, голова Всеукраїнської секції
охорони надр Українського товари-
ства охорони природи Олександ-
р Щирняк, родом зі славної Борови-
ці, що на Чигиринщині.

[illegible]

дою славетного Андрія Бобиря, корифея кобзарського мистецтва, народного артиста України, друга родини...
Ані ми, ані присутні козаків старшина не могли стримати захвату. Замість слів, які вийшли з уст юнака, патхніння в глибини почутих сивого бандуриста. На прощання ми з Олександром Степановичем домовилися: запросимо на золоту холодноярську осінь, до тисячолітнього дуба трьох патріархів духовності нашої держави...
— Івана Гончара, Олеса Гончара, Андрія Бобиря. Хай скажуть там, не гугніть! — після цього сивого бандуриста сказав мудре слово. Але не владні ми тоді; як треба було поспішати...
Успів з Іваном Гончаром пішувати у не-

буття незабутній Андрій Бобир. Його козацькі думи, виконані у родині Щириць, стали останніми...

Восени ми вступив з Олексием Степановичем та Лілією Дмитріювну хохлим в стежанина Холодного Яру. Сумно шестелюсто суке стило. Сумно шестелюсто суке стило в монастиря. Ми говорили про швидкоплинність життя. Про ідею створення на цих святих для кожного українця територію національного козьякого приросту. Холодного Яру, який не мав би аналогів у світі. Тут стоїть легендарний острів русь Артанія, міста Трипілля, городища древніх українців. Тут – святий трикутник: Мотронинський, Трахтемирівський і Мотронинський козацькі монастирі. Тут – найвищі в Україні дія могили – у Каневі і Суботіві. Хіба аналіково, що саме з Холодного Яру вийшли найкращі національно-галавничі – найбільші національно-галавничі повстання? Хіба не знаменито, що саме в Яру виростало наймогутніше перство України, тисропало наймогутнішого дуча? Хіба не знаменито, що саме в Яру скандилово Олексія Шириня і сам вилуповав: знаменито! Космічна матеріальна сила Холодного Яру переталася дучим, горилл, відвіжним козьяким, котрі не вистарювали краше вистарювати, ніж вистарювати краше вистарювати бою, ніж вистарювати у неволі.

... І постала світу наша держава

Віталій АБЛЦОВ, «Голос України». Олександр КЛИМЕНКО, Юрій ВЕНГЕРЕШ (фото).

(Початок на 1-й стор.).

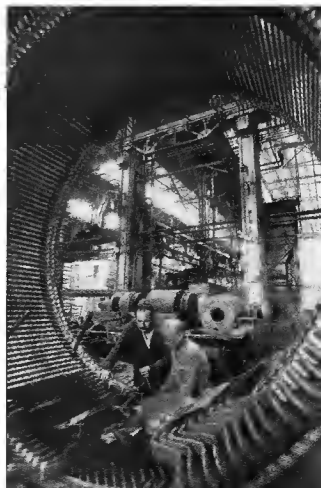
*Гляде новий, стократ привабливіший звичай
Старому, бусурманському на зміну.
Де мова тишить слух, там Борисфенів край
Початок здвигам покладе, заама рутину...*

Будемо вірити, що середньовічний Нострадамус пророче говорив саме про майбутню, посталу на межі тисячоліть незалежну Україну. Адже без віри людина не може жити. Віри в Бога, в Добро, в Шалівну працю, у Мир на землі. Вреши, в саму себе.

Усі держави мають свій День народження. Один з ідеологів утвердження Італії як незалежної країни Камільйо Кавур сказав: «Італія нами зроблена. Тепер завдання зробити італійців». К. Кавур мав на увазі насамперед те, що основою буття будь-якого суспільного об'єднання людей є усвідомлення ними своєї спільності.

Донецький шахтар, криворізький гірник, придніпровський хлібороб — усі ми українці. Поки що в СЛОВІ. Станемо ж ними і в ДІЛІ.

Усі ми любимо початок дня — СВІТАНОК, коли сонце поволі виривається від небокраю й піднімається в блакитне небо. Пориняймо з ним й нашу НЕЗАЛЕЖНІСТЬ, яка з кожним роком все далі віддаляється від 1991-го й вагоміше завоюватиме і час, і простір. Та не забуваймо, що зміст нашої державної незалежності визначено самі. Нашою копіткою працю, інтелектуальними злетами, і ВІРОЮ НА УКРАЇНУ.

Наша анкета

«Соромитися минулого підстав не маю»

Вітольд ФОКІН, перший прайм-тайм міністр незалежної України

1. На початок цієї п'ятірки припадає пік мрії громадської діяльності. 1991—1992 роки увійшли в історію України як доленосні. Несподівано, як дар Божий, незалежність; перші кроки молодого держави, що знає собі ціну; глибоке порозуміння в економіці та суспільному житті; відсутність усталеного політичного центру і соціальних сил за ним; кадрові струси; розбуксовані дослідження і компетентні некомпетентні — все це ставило перед виконавчою владою країн безліч найгостріших проблем.

2. Декому корило розв'язати їх водночас, незважаючи на жертви, методом так званої «шокової терапії». Я ж і очолюваний мною уряд діяли за принципом — «не шкода».

3. І раптом, наже стрибок у порожнечу, — відставка, пенсія, синдром непотрібності. Та нудувати в нас так уже й довго. У пригоди стали майже усталеною загрозою і молодим. Як і в молоді роки, люблю подорожувати, полувати, рибалити. Слухав музику, багато читав, виходив у полігони, грави в теніс. Це, значить, у відріжжя життя від роботи в Міжнародному фонді гуманітарних та економічних зв'язків України з Російською Федерацією. І все-таки, не скажу, що несподіванося життя. В усьому житті є примисл пошуку. Багато що зробив як зразок не так, якби... Та що «спісли бачили»...

4. Але соромитися минулого підстав не маю. Поруч з мною працювали переважно чесні, розумні, англійського класу професіонали. Свідчення про нашу роботу шукайте в статистичних звітах, а не у виступах окремих нездар від економіки, що сьогоднішній став народного господарства

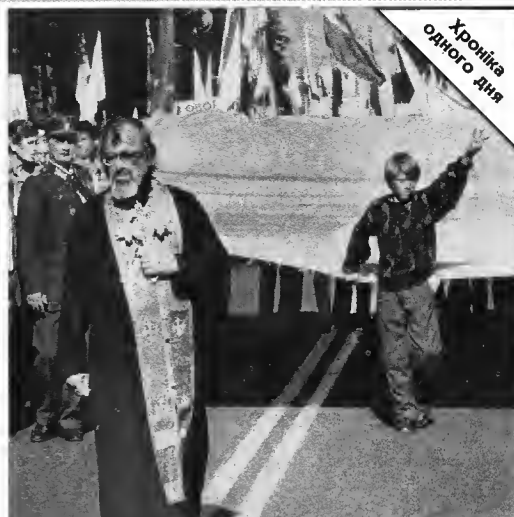
видають за наслідок його розвалу у минулому. Надаю лише, що в серпні 92-го у промисловості в цілому й у більшості її галузей було досягнуто хоч і невеликого, та все ж прогресу, вони радіють з того, що спостерігається уповільнення темпів падіння.

Інфляція не перевищувала двох відсотків, затримку заробітної плати на 2—3 дні вважали за надзвичайно погано. Курс долара становив 161 крб. До того ж, імпортні товари, імпортні борги України практично не мали.

Користуючись нагодою, хочу спростувати твердження деяких непомітливих політиків щодо моєї некомпетентності до виходу України з рубльової зони. Я був і залишаюся серед тих, хто виступав категорично проти цієї непродуманної, непередбачливої, катастрофічної неспадки всієї мій макімо.

5. Залупите, коли завершиться так званий «перехідний період»? Важко, перші ніж завершиться, він ще має наступати.

Стосовно мого місця в політиці. Радий, що справжнім політиком не був ніколи. Може, тому й маю чисті руки.

Хроніка
одного дня

24.08.1991

Людмила КОХАНЕЦЬ, «Голос України»

Остий континент «дрейфує» в бік Дніпра, або Як «Фарадей» став «Академіком Вернадським»

ЗАДНІСНО з наукових зіпнот, а глибоку давнину — таку глибоку, що не потрапила до підручників історії, — Антарктида була центром земної цивілізації. Нинішній край очних людей і писаних насадову подібного справжній рай, спадковий, теплий, багатий. Дуже цікаво зіпнот, однак на повсякденне життя українців цілком хайба: і без наукових припущень зрозуміло, чия земля була колись самою.

Але навіть найзатягнітій патріотів відповісти можуть не крапати собі серце: «Історично несправедливо», українська земля є й шостому континенту. І якщо цього доводити, що цивілізація зародилася в Антарктиді, сміливо уточнюють: в Антарктиді, і саме в тому місці, де майорить сучасний прапор — на території української антарктичної станції «Академік Вернадський». Науковий зіпнот не зустрічає і думки як зріє.

П'ять річницю незалежності України зустрічає антарктичний державою — остаточний акт передачі британської колонії острівних станцій «Фарадей» Україні підписано 7 лютого 1996 року. Офіційно закріплено нашу присутність на шостому континенті — перемога не тільки науковців, а й політиків: «Фарадей» був ласим шматочком для багатьох країн, які так мають або боялися за зв'язки ударник антарктичної пращі.

— Чилійці, аргентинці, болонці, поляки не припускають сподіватися, що Україна програвши британську станцію, — розповідає керівник дельтації, народний депутат, заступник голови Комітету ВР з питань екологічної політики Анатолій Писаренко. — Чому? — зрозуміло: за оцінками, Антарктида — фактично багатий континент. До 10 відсотків світових запасів вугілля, нафта, залізни рапи, дорогоцінні метали і копалини мінерала. Навіть знаменитий антарктичний лід

об'єкт можливого прибуткового бізнесу, якщо звичайно, що за екзотику може креститься 60 відсотків усього світового запасу води (ліз тут утворився з прісної води лід найвищої якості). Антарктида сьогодні — остання нічийна сировина беза планети. Антарктида сьогодні не присутність на якій

завтра означатиме гарантію прибуткового геостратегічного ліцесу, а антарктичний станції є своєрідним заповнювачем стовпів.

Нетерпелі чекачки, коли з українського гачка зривається примина забори, в багатьох країнах оброблювали прибуток від «завтра», в наші — за значком, було досить тих, що бачили тільки «сьогодні» за такої бізнесові ніроти, вклади гроші у «Фарадей», на біса та Антарктида.

Особливо «охочим» доведлося похисувати, для чого потрібна нам антарктична станція за допомогою народного прізвища й про причину бісності. Аргумент переконливий. До речі, про «сьогодні» кричав усього іншого України тепер має можливість лопити рибу і добувати кріль в багатьох антарктичних водах — зокрема, в Антарктиді.

Великобританія запропонує Україні «Фарадей» беззаста-

но, хоча його вартість становить понад 9 мільйонів фунтів стерлінгів, і було досить бажаними купити станцію.

Але, загалом, а дільний розрахунок десь в основі цього кресивного жести, — вважає Анатолій Писаренко. — З огляду на екзотичні німоти, щоб демонструвати зякрити станцію, британцям довелося вкласти стільки коштів, скільки потрібно на побудову нової української ракетної системи погодилися до 2006-го року продовжувати деякі наукові програми, якими займалися колишні господарі «Фарадея» наміремер, магніти, іоносферні та метеорологічні спостереження. Передаючи станцію в дар Україні, Великобританія, безперечно, очікує великий внесок наших учених у дослідження Антарктиди.

«Фарадей» хоча й далека від найдавніших британських антарктичних станцій, на момент передачі за рівнем наукового забезпечення і благоустрою перевершує навіть знамениті радянські вахи. Таким його й оцінюють нові господарі. Це тільки від Росії Україна приймала купу метадобути замість законних кораблів: командувач ВМС відвідав В. Безкоровайний навіть збирався відкрити свій підпис на підлозі про поділ Чорноморського моря.

Британці виявляли зяльми свій підпис навіть у

найдрібніших деталях. Повний комплект запчастин, наприклад, забезпечив роботу протиготім літні роки. Українським полярникам залишили навіть заводи прованції і пального. Кожне робоче місце має підбір дослідної апаратури і повністю комплект ітеризоване. Апаратура просто унікальна. Станцію обладнано супутниковим зв'язком. Тут одночасно можуть працювати до 24 осіб. До речі, члени нинішньої антарктичної експедиції воляють, як правило, сумніжним професіям).

Анатолій Архавинський згадує, як змушували прохалися британські дослідники з «Фарадея». Під сурет британських свистків моряків корабель І Величності «Унаурас», що прийшов забрати своїх полярників, було спущено британський прапор, який майорів на стрімени майже 50 років. В очак звичайних англійців бачили слюзи.

А далі настала мить, якої я ніколи не забуду, доки житиму. Далі слізи потекли в мене, хоча я не належу до тонокосильців. Але це була така хвилинка... Під звуки державного гімну я пішов на стадіон в далекий, немислимий далекій Антарктиді наш сьмий-жовтий прапор...

На карті світу з'явився українська антарктична станція «Академік Вернадський»!

Шостий континент наблизився до берегів Дніпра... Під час експедиції Писаренко відшоденний. У сухих рідках — повномасштабна про зустріч, маршрут, підготовка, переклад матеріалів і продуктів, що потрібно було заздалегідь закупити на останньому перевалі — в Аргентині. Одне зяльми, довгожданий дозвіл, клопоту керівника дельтації. А лізі рідкими і

ниш відчувалися те, що важко передати словами, але від чого може заплакати, не соромлячись, терпий наукою очолює.

Борис Петров переобладнаний для здійснення туристсько-транспортних перевезень. І за раз на борту биває 10 тонн вантажу нашої експедиції і чергова партия туристів, цікавих до екзотики... «Через дві доби плавання» починає виникати сьмий екзотичний Вогнистої Землі...

Сильна течія, зяльоти і крижани. Бували моряки втішались, що в нинішню майже в штильових умовах, а тим часом тільки хвилі сильні розгойдували суваю. Інколи ніс корабля повністю накривав зустрічна хвиля... «Нарешті прибули на станцію. Висалитися на берег виявилось не зовсім просто... Люди і вантаж доставляли метри моторні човни, які тут називають зодіаками... Приштовали всі — учасники експедиції, зяльники зі станції, вахоні експедиції... Навіть безтурботні туристи. За час подорожжя вони приймалися Україною і важливістю того, що мало відбулося. Всі розуміли — це історична подія».

Подія відбулася. Попереду — шоденна робота наших полярників: виконання державної програми досліджень України в Антарктиді. Вона передбачає широкий спектр: проведення фундаментальних і прикладних досліджень атмосфери, біосфери і літеральних ресурсів, клімату Північної півляції Землі, гідрогіграфічних, океанографічних, метеорологічних та інших досліджень в інтересах «сьмий» і «завтра» тепер уже океанічної України, розвитку науки та міжнародного співробітництва. І це оліва багатобачлива принада — туризм. Десь Бог — і ми колись зможемо попливувати в клясикі теплі води Північної України, а й кікноту екзотику найхолоднішого Півня планети. А там до якоїсь річчини незалежності і наші депутати «прі інстекують» екологічну політику Антарктиди. Не все ж Гоперу і ми штурмували...

Збірка з архіву
Анатолія ПИСАРЕНКА

МНОГІЯ ЛІТА, ВІЛЬНА УКРАЇНО!

ЩИРО
ВІТАЄМО
УКРАЇНСЬКИЙ
НАРОД
З П'ЯТОЮ
РІЧНИЦЕЮ
ВІДНОВЛЕННЯ
ДЕРЖАВНОЇ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

© DESIGN WINNER FORD 96

WINNER

ВІННЕР ІМПОРТС УКРАЇНА ЛТД.

ОФІЦІЙНИЙ ДИСТРИБ'ЮТОР "FORD MOTOR Co."

Україна, Київ 252073 вул. Марка Вовчка, 18А тел.: +380(44) 418 98 19 факс: +380(44) 418 73 46

ДИЛЕРИ:

ВІННЕР ФОРД КИЇВ

Україна, Київ 252151
вул. Народного Ополчення, 16А
тел.: +380(44) 271 79 51
факс: +380(44) 271 79 93

ВІННЕР ФОРД ДОНЕЦЬК

Україна, Донецьк 340000
Проспект Ілліча, 3
тел.: +380(622) 93 56 52
факс: +380(622) 35 61 94

ВІННЕР ФОРД ОДЕСА

Україна, Одеса 270005
вул. Заньковецької, 19А
тел.: +380(482) 26 27 90
факс: +380(482) 26 26 90

ВІННЕР ФОРД ЗАПОРІЖЖЯ

Україна, Запоріжжя 330058
вул. Космічна, 119
тел.: +380(612) 95 65 32
факс: +380(612) 95 42 31

Український промислово-інвестиційний концерн

ПОЗДРАВЛЯЕТ ВАС С ДНЕМ НЕЗАВИСИМОСТИ.

И ПРЕДЛАГАЕТ НОВЫЕ АВТОМОБИЛИ со склада в Киеве

ПАЗ

3205 3 800 000 000 крб.

УАЗ

315126 (469)	1 650 000 000 крб.
315146 люкс	1 850 000 000 крб.
3303 бортовой	1 300 000 000 крб.
390906 фермер	1 800 000 000 крб.
220606 микровт.	1 800 000 000 крб.
3962 санитарный	1 900 000 000 крб.

ГАЗ

ВАЗ

31029 "Волга"	2 250 000 000 крб.
310240 "Волга"	3 800 000 000 крб.
3309 бортовой	1 900 000 000 крб.
3302 Газель	
шасси	1 570 000 000 крб.
тентованная	1 600 000 000 крб.
промотоварная	1 800 000 000 крб.
изотермическая	1 950 000 000 крб.
3224 (микровт.)	3 100 000 000 крб.
2934 (7-мест.)	2 250 000 000 крб.

21043 4-ст.	1 350 000 000 крб.
21053 4-ст.	1 320 000 000 крб.
21061 4-ст.	1 400 000 000 крб.
21074 4-ст.	1 450 000 000 крб.
21093	1 650 000 000 крб.
21099	1 800 000 000 крб.
210213	1 600 000 000 крб.

ИЖ

2715	1 000 000 000 крб.
27156	1 100 000 000 крб.

РАФ

22038 (изотерм.)	1 800 000 000 крб.
22038 (изот. гр.-пас.)	2 000 000 000 крб.

ВОЗМОЖЕН БАРТЕР на сахар, муку в/с, крупы.

Тел. 8-044-462-58-78, 462-58-79, 462-54-75, 564-84-00

Реализация запасных частей и агрегатов 462-58-08

Надежность «Mercedes-Benz» остается непревзойденной.

И чтобы это так и осталось, мы предлагаем Вам все: от замены масла до устранения неисправностей в сложных электронных системах Вашего легкового автомобиля «Мерседес-Бенц».

А если однажды (не дай Бог) произойдет авария, мы профессионально отремонтируем и

покрасим Ваш автомобиль на наших рихтовочном и малярном участках.

Mercedes-Benz

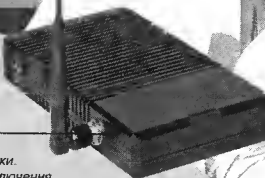
СП «Автомобильный Дом Украина-Мерседес-Бенц»
Продажа, гарантия, сервис.252045, Киев, Столичное шоссе, 90, тел./факс: (044) 294-83-80.
Стол заказов: (044) 294-66-97.

БІЛЬШЕ НЕМА ПРОБЛЕМ ІЗ ЗВ'ЯЗКОМ!

Український
Мобільний
Зв'язок
Ukrainian
Mobile
Communications

Новий стаціонарний
сотовий телефон NOKIA-10 WLL
найкраще рішення для дачі,
офісу чи нової квартири.

- Звичайний телефонний вихід.
- Простота установки: достатньо однієї електророзетки.
- Низькі тарифи в «не бізнес»-час та на вартість підключення.

Доступніше звичайного, дешевше мобільного!

253002, м. Київ, вул. Луначарського, 16/4. Тел. (044) 517-28-38, 290-49-46

24.08.1998

Ольга КЛЕЙМЕНОВА, «Голос України»

ГІРСЬКА КВІТКА У ДУЕТІ З ЧАСОМ

НЕЗАЛЕЖНА українська після старша за державну незалежність. Додже вирішила вона на квітнику «Червоної рутки» — фестивалю, роки проведення якого незриме провідництво перетинало з еталами допослідання держави.

Усі ми, співаки та журналісти, які потрапили в оксамитовий сезон 1989-го в Чернівці, пишалися своєю причетністю до реанімації української естради і правом казати: «Були перші». Ми раділи, що той пріоритет — у долонях Вікна, «Братів Гадюконих», Василя Жданкіна, Андрія Миколайчука, Едуарда Драча, Віктора Морозова, Андрія Панчишина, Марійки Бурмаки. «Зимового саду», «Незайманої землі»...

Перші «рутинні» дивувалися самі собі, що можуть-таки перекрестити мури. Перетворилися на кумедні згадки епізоди безробітня проти букету заборон від тодішньої влади. Це тоді Тарасові Петриненку не дозволяли брати участь у коловому концерті фестивалю. Це тоді вистави просто неба та рок-співали на стадіоні спортшколи визнавали шкідливими, а барданівши час концерту виникали електрику.

Усе це ввійшло у міфологію. А музика... А терпіння публіки було не безмежним. Її смаки незалежно від перелону. Вона абстрагувалась та шукала собі те, що застосовувало б на ошаві в приспівковий майстерності. Еквівалент закордонних хітів, шароварино-світлинковий. Її смаки відносились у категорію шпалак.

Анатолій Каленісчик, музикознавець, організатор фестивалів, провів тиражі. Проводив тенденція у популяризації музики — це фатальний розрив між націоналізмом і сучасним. Є загальноприйнятий уявлення: якщо сучасне, то обов'язково неукраїнське. Фестиваль був спробою подолати цей розрив (1989 н.).

Кирило Стененко, музикант, організатор фестивалю: «Міні-про неспроможність української естради розв'язано» (1989 р.).

Сім років пізнання нової реальності за спиною у фестивалю. Тепер неможливо пригадати якесь вартісне на естраді ім'я, що не асоціюється з «Червоною ротою». У тій новій естрадній реальності навіть вухастим та пильним мас-медіа нелегко встежити, хто спускає шлюпки з розгойданого причепастим мичужини корабля та плыве світ за очі.

Сергій Пилипкін, бард-піаніст: «Мало хто з тих, які приймали на себе вогонь критики наприкінці вісімдесятих, сьогодні нормально почуватися» (1996).

Надто небайдужо реакцію викликала у тому 1989-му спадщина Віка Враздів. Професіона акторка натягнула повернутого екстравагантного вбрання лаври першої леді українського року. Нереалізована художня потенція Сестрички Віки обійняла, що співачка не матиме собі рівних. У першій столітній ліній. Віка — пек в Америці.

У хіт-параді нещодавно крутили її кліп, невизначний як для такої співачки, проте це була звістка: Віка існує. До Нью-Йорку сьогодні інші. Віка — десь в Америці.

Вадим ПИСАРЄВ,
соліст Донацького обласного
театру опери та балету,
народний артист України

1. Скажу відверто: жити стало гірше, але творити легше. Були насичені роки. Я багаторазово в'їжджав у Європу, пресувався по світу, працював у Америці, Німеччині, набув великого досвіду. Повернувшись у рідні місця, відчуваю сильне бажання щось для землі, не якій акріс.

Радий театрам спускали аквізиту репертуру обов'язково був балет і оперні композитори. Ми робили для галочок» і зовсім відбивали куту на неї ходити. Нині репертуру ставлять цілком вільно. І знає — у мене з'явилось бажання зробити білий світові музику? Причому не балет, а опера, музика, яка поєднає мистецтва культури, а такій, якій ми належимо. Впевнений, що це буде одна справа, коли змушує нас до національного, інша — коли йде з любов'ю.

2. Я на мозку поспаряюся, щоби були для мене заохочення. Навіть були кращі в творчості роки. Нещодавно відремонтовано наш прекрасний театр. Спасибі всім, хто був до цього прикладом. Останні роки вишили валики «Лебедина озеро», «Дон Кіхот», «Джигується». Ми поставили чудові опери. Індійську тему «Тураган» і давньоіндійську тему «Сурасін». Ці роки зародився міжнародний фестиваль «Зірки світового балету». Вперше в історію свого існування театр став

гастролі за кордон — в Італію, Іспанію, Німеччину.
Єдине, мабуть, що викликає жалю, — це доля наших стариків у державі. Важко працювали все життя, а тепер нічого не мають.
3. Щасливий, що мене розуміють різні колеги.

4. Я працював на команду, в команді — на мене. Зайвий раз переконався в цьому, коли взявся за постановку «Григорія Едварда Гріга». Цей проект ми держали з Норвегії. Погодилися на часті туди поїздки, щоб танцювати національну тему за мотивами іноземного театру. Не приховували, що доклади до цього зусилля. З іншого боку, такий проект — свідчення того, що на Заході визнають професіоналізм наших акторів. І команда довела, що наш балет — найкращий в світі.

5. Я не пророк, але в мене є передчуття, що на краще вже відбудеться. Думаю, до 10-ліття незалежності Україна посідатиме місце в десятці найкращих не тільки на Олімпійських іграх.

Відчуваю, що світове мистецтво робить мені у наш бік. Люди хочуть не масової, а справжньої культури. В Україні ці традиції дуже сильні, і незабаром до них потягнуть

День незалежності я й моя дружина, театролюбка балету Ірина Дорофєєва, відзначаємо у участю в концерті — танцюватимемо на сцені столичного палацу культури «Україна». Ну а потім разом із київськими друзями піднімо бокал шампанського за нашу країну.

Марійна БУРМАКА

Тарас ПЕТРИНЕНКО.

Жаңыра БӨЛНЕРУК

Андрій МИКОЛАЙЧУК

Алла ПОЦОВА

Олександр
ПОНОМАРЬОВ

ГОЛОС УКРАЇНИ

**Засновник — Верховна
Рада України.
252019,
м. Київ-19,
вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить
з 1 січня 1991 року.**

Перший заст. головного редактора А. ГОРЛОВ.
Редколегія: С. ПРОВДЕНКО (головний редактор), О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРАБЧЕНКО (заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДА (заст. головного редактора).

Адреса редакції:
252047, Київ-47,
вул. Нестерова, 4.

① ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23;
 телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
 ♦ Рукописи не повертаємо.
 ♦ Виставлення з митцями — тільки на сторінках газети.

Свідectво про реєстрацію періодичного друкованого видання —
КВ № 1 від 26.05.1994 р.

- ◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавць.
- ◊ Редакція не зовсім поділяє позицію авторів публікації.
- ◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 230912.

Комбінат друку
видавництва «Пресв
України».
252047, Київ-47,
проспект Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311158.